

Prikaz poslova špedicije u organizaciji zračnog prijevoza robe

Čunović, Josip

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Transport and Traffic Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet prometnih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:119:541075>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-08**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Transport and Traffic Sciences - Institutional Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET PROMETNIH ZANOSTI

Josip Čunović

**PRIKAZ POSLOVA ŠPEDICIJE U ORGANIZACIJI
ZRAČNOG PRIJEVOZA ROBE**

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI
ODBOR ZA ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 10. ožujka 2020.

Zavod: **Zavod za transportnu logistiku**
Predmet: **Špedicija**

ZAVRŠNI ZADATAK br. 5503

Pristupnik: **Josip Čunović (0135238297)**
Studij: **Inteligentni transportni sustavi i logistika**
Smjer: **Logistika**

Zadatak: **Prikaz poslova špedicije u organizaciji zračnog prijevoza robe**

Opis zadatka:

Opisati i objasniti glavne poslove špedicije, te prikazati ulogu špeditera u organizaciji prijevoza robe u zračnom prometu. Opisati i objasniti specifičnosti logističkih funkcija špedicije u odvijanju međunarodnog prijevoza robe u zračnom prometu. Izloženu materiju ilustrirati prikazom primjera iz prakse.

Mentor:

izv. prof. dr. sc. Ratko Stanković

Predsjednik povjerenstva za
završni ispit:

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet prometnih znanosti

**PRIKAZ POSLOVA ŠPEDICIJE U ORGANIZACIJI
ZRAČNOG PRIJEVOZA ROBE**

**OUTLINE OF FREIGHT FORWARDING OPERATIONS IN ORGANIZING AIR CARGO
TRANSPORT**

ZAVRŠNI RAD

Mentor: izv.prof.dr.sc. Ratko Stanković

Student: Josip Čunović

JMBAG:0135238297

Zagreb, Rujan 2020.

SAŽETAK

Špediter je poduzeće ili fizička osoba koja svoji znanjem određuju optimalno prijevozno rješenje i organizira prijevoz. U zračnom prometu robe, špediter obavlja sve poslove povezane s organizacijom zračnog prometa, prihvatom robe, obavljanjem prekrcajnih manipulacija, ali i s daljnjom otpremom robe drugim oblikom transporta. Prikaz poslova koje špediter obavlja u zračnom prijevozu robe obrađen je u ovom radu.

Ključne riječi: *špediter, organizacija prijevoza, zračni prijevoz tereta*

SUMMARY

A freight forwarder is a company or a person whose knowledge determines the optimal transport solution and organizes transport. In the air transport of goods, the freight forwarder performs all tasks related to the organization of air traffic, acceptance of goods, performing transshipment manipulations, but also with the further shipment of goods by other forms of transport. An overview of the work performed by the freight forwarder in the air transport of goods is discussed in this paper.

Key words: *freight forwarder, transport organization, air freight transport*

Sadržaj

1	Uvod.....	1
2	Poslovi špedicije.....	2
2.1	Međunarodna špediterska organizacija.....	2
2.2	Vrste špedicije	4
2.2.1	Međunarodna špedicija	5
2.2.2	Osnovne funkcije međunarodne špedicije.....	6
2.3	Osnovni poslovi špeditera.....	6
2.3.1	Tarifno-konjunktorni poslovi.....	7
2.3.2	Operativni poslovi	7
2.3.3	Specijalni poslovi špeditera.....	8
3	Značajke zračnog prijevoza robe.....	10
3.1	Povijest zračnoga prometa u svijetu	12
3.2	Robni promet	12
3.3	Prednosti i nedostaci zračnog prijevoza tereta	15
3.4	Vrste zrakoplova.....	17
4	Uloga špeditera u organizaciji zračnog prijevoza robe	19
4.1	Poslovi špeditera u organizaciji zračnog prijevoza robe	19
4.2	Tarife u zračnom prometu.....	22
5	Praktični primjer dopreme robe iz SAD-a.....	25
5.1	Dokumentacija	27
6	Zaključak.....	29
7	Literatura.....	30
8	Popis slika.....	31
9	Prilozi	32

1 Uvod

Tema rada je prikaz poslova špedicije u organizaciji zračnog prijevoza. Cilj rada je opisati i objasniti poslove špedicije u zračnom prijevozu robe. Radi globalizacije tržišta špedicija se nameće kao jedna vrlo bitna gospodarska grana, a samim time i organizacija zračnog transporta kao najbržeg i najsigurnijeg načina transporta robe. Osim što je zračni prijevoz najbrži i najsigurniji, postoje neki nedostaci kao što su iskorištenje prostora, količina prevezenog tereta i veći troškovi.

Rad se sastoji od sedam cjelina. Za izvor podataka korištene su internetske stranice i knjige iz područja špedicije i logistike. Prva cjelina uvodi samu tematiku rada. Slijedi druga gdje su opisani bitni pojmovi o špediciji, što je to FIATA, koje su vrste špedicije i koji su poslovi špeditera. Treća cjelina govori o značajkama zračnog prijevoza robe gdje je obuhvaćena povijest zračnog prijevoza, opisan je robni promet i koji se zrakoplovi koriste za prijevoz robe. Četvrta cjelina opisuje ulogu špeditera u organizaciji zračnog prijevoza robe, koji su to poslovi koje zračni špediter obavlja i što su to tarife u zračnom prometu. Peta cjelina opisuje praktični primjer dopreme robe iz SAD-a uz dodatak sve potrebne dokumentacije, da se realizira doprema robe. Šesta cjelina je zaključak cijelog rada i zatim slijedi popis korištene literature, popis slika i prilogi.

2 Poslovi špedicije

Špedicija dolazi od latinske riječi “expedire” što u doslovnom prijevodu znači “odriješiti”, “urediti” dok se u praksi prevodi s “otpremiti”, “otpraviti”, “otposlati”. To je gospodarska djelatnost koja se bavi organizacijom otpreme i dopreme robe te provozom robe kroz neku zemlju i ostalim poslovima koji su s tim u vezi. Nastala razvojem robnoga prometa, a posebno tzv. distancijske kupoprodaje, kao rezultata društvenih podjele rada. Špediter obavlja djelatnosti otpremništva (špedicije). Špediter je gospodarstvenik, registrirana, pravna ili fizička osoba koja se bavi organizacijom otpreme, dopreme, provoza robe svojih komitenata pomoću vozara, kao i drugim poslovima s tim u vezi. Međušpediter je fizička ili pravna osoba na koju je glavni špediter prenio realizaciju jednog dijela špediterskog posla. Špediter ne može uvijek sam obaviti sve povjerene mu radne zadatke, pa se u izvršenju komitentovog naloga služi uslugama drugog špeditera-međušpeditera, najčešće u inozemstvu.

Podšpediter je fizička ili pravna osoba na koju je glavni špediter prenio realizaciju jednoga špediterskog posla u cijelosti.¹

Špediciju kao aktivnost možemo opisati kao skup specifičnih funkcija, poslova, operacija, vještina i pravila koja djelotvorno omogućuju otpremu, dopremu i provoz materijalnih dobara svim prijevoznim sredstvima, svim prijevoznim putovima, u konvencionalnom, kombiniranom i multimodalnom transportu.

2.1 Međunarodna špediterska organizacija

FIATA (engl. “Internation Federation of Freight Forwarders Associations”) je Međunarodni savez špediterskih udruženja, kojeg su 31.05.1926. u Beču osnovali međunarodni špediteri. To je nevladina organizacija koja danas obuhvaća približno 40.000 špediterskih i logističkih poduzeća, te zapošljava oko 10 milijuna špeditersko-logističkih stručnjaka u

¹ Ivaković Č., Stanković R., Šafran M.: *Špedicija i logistički procesi*, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010. str. 14

150 država. Sjedište joj je u Zürichu, a regionalni sekretarijat za Aziju nalazi se u Bombayu.

Uloga organizacije je da unapređuje špeditersku djelatnost u svijetu te da sudjeluje u radu drugih međunarodnih udruga, te drugim agencijama i institucijama UN-a pri donošenju različitih međunarodnih konvencija i dokumenata koji mogu utjecati na prijevoz robe i pružanje špediterskih usluga.

Kroz zadnja četiri desetljeća Fiata-ino djelovanje najuočljivije je kroz dokumente i obrasce koje je donijela sa svrhom pojednostavljivanja rukovanja robom za vrijeme prijevoznog procesa i izvršenja dopreme robe do krajnjeg odredišta.²

Kroz zadnja četiri desetljeća FIATA-ino djelovanje najuočljivije je kroz dokumente i obrasce koje je donijela sa svrhom pojednostavljivanja rukovanja robom za vrijeme prijevoznog procesa i izvršenja dopreme robe do krajnjeg odredišta. Dokumenti Međunarodnog saveza špediterskih udruženja su:

1. **FCR** (engl. "Forwarders Certificate of Receipt") – špediterska potvrda – neopoziva špediterska potvrda kojom špediter potvrđuje da je određenog dana u određenom mjestu primio robu u naizgled ispravnom stanju radi daljnje otpreme;
2. **FCT** (engl. "Forwarders Certificate of Transport") – špediterska transportna potvrda – isprava kojom špediter potvrđuje da je određenog dana u određenom mjestu, u točno određenom prijevoznom sredstvu u dobrom vanjskom stanju primio robu radi daljnje otpreme;
3. **FBL** (engl. "Intermodal Transport Bill of Lading") – teretnica za intermodalni prijevoz – služi u intermodalnom prijevozu sa ciljem izbjegavanja uspostavljanja više prijevoznih isprava, bez obzira na broj korištenih prijevoznih sredstava različitih prometnih grana;
4. **FWB** (engl. "Non-negotiable FIATA Multimodal Transport Waybill") – teretni list za multimodalni prijevoz – neutrživi teretni list za multimodalni transport, koji je po sadržaju i namjeni veoma sličan FBL teretnici;
5. **FWR** (engl. "FIATA Warehouse Receipt") – špediterska skladišna potvrda – prenosiva isprava (osim ako je na njoj naznačeno da je neprenosiva) kojom se

² <https://www.prometna-zona.com/fiata/>

potvrđuje da je određenog dana, u određenom mjestu, u određenom skladištu roba uskladištena u prividno ispravnom stanju;

6. **SDT** (engl. "Shippers Declaration for the Transport of Dangerous Goods") – potvrda pošiljatelja o prijevozu opasne robe – obrazac kojim pošiljatelj, kao nalogodavatelj špediteru, izjavljuje da je roba, koju špediter treba otpremiti, dopremiti ili tranzitirati, odgovara zahtjevima prijevoza opasnih stvari prema važećim međunarodnim pravnim aktima;
7. **SIC** (engl. "Shippers Intermodal Weight Certification) – potvrda pošiljatelja o težini tereta u intermodalnom prijevozu – izdaje se kao dokaz o bruto težini tereta u kontejnerima ili poluprikolicama, ako je njihova bruto težina veća 29.000 funti ili 13.154 kg;
8. **FFI** (engl. "FIATA Forwarding Instructions") – špediterske upute – obrazac s 21 rubrikom u koji špediterov nalogodavac upisuje sve bitne upute i instrukcije koje su špediteru potrebne za kvalitetno obavljanje konkretnog posla.

2.2 Vrste špedicije

U stručnoj literaturi špedicija se najčešće dijeli prema djelokrugu rada (unutarnja i međunarodna špedicija) i prema teritorijalnom obilježju poslovanja (lučka, kopnena i granična špedicija).

Unutarnja špedicija odnosi se na špediterske poslove unutar granica jedne zemlje. Može prekrivati uže područje ("loko-špedicija") i šire područje ("nacionalna špedicija"). Tvrtnke koje se bave samo unutarnjom špedicijom su rijetke, a mogu obavljati samo špediterske poslove ili špeditersko-prijevozne poslove.

Međunarodna špedicija se bavi organiziranjem prijevoza robe u uvozu, izvozu i provožu. Međunarodni špediter može obavljati i poslove u unutarnjem prometu robe. Za obavljanje prijevoza u međunarodnoj špediciji koriste se razna prijevozna sredstva: brodovi, vlakovi, kamioni i zrakoplovi. Međunarodni špediteri usko surađuju s osigurateljima, carinskom službom i imaju korespondente u drugim državama. Međunarodna špedicija se prema obilježjima poslovanja dijeli na: lučku, kontinentalnu i graničnu.

2.2.1 Međunarodna špedicija

Međunarodna špedicija je vrlo bitna gospodarska djelatnost, vezana uz sustav vanjske trgovine i transporta robe. Međunarodni špediteri imaju značajnu ulogu u gospodarstvu svake zemlje, a poglavito na vanjskotrgovinskome području. Oni kao organizatori prijevoza robe posreduju između vanjskotrgovinskih tvrtki i međunarodnih prijevoznika.³

Prema osnovnom obilježju poslovanja špedicije se dijele na čiste i mješovite:

- čiste špediterske tvrtke obavljaju samo špediterske poslove
- mješovite špediterske tvrtke, osim špediterskom djelatnošću, bave se i trgovinom, prijevozom i drugim povezanim poslovima.

Prema teritorijalnom obilježju poslovanja, međunarodna špedicija se dijeli na: kopnenu, lučku i graničnu. Kopnene špediterske tvrtke organiziraju prijevoz robe i obavljaju ostale poslove u svezi s prijevozom robe u kopnenom prometu (željeznički prijevoz, cestovni prijevoz i unutarnja plovidba).

Lučke špediterske tvrtke nalaze se na refrakcijskim točkama dviju ili više prometnih grana (morskim i riječnim lukama, zračnim lukama) te iz toga proizlazi posebnost njihovog poslovanja koje je vezano uz prijelaz robe s prijevoza u jednoj prometnoj grani na prijevoz u drugoj prometnoj grani (organizacija prekrcaja, skladištenje, prepakiranja i drugih operacija vezanih za prihvata i otpremu robe)

Granične špediterske tvrtke locirane su na graničnim prijelazima otvorenim za međunarodni promet robe i glavni dio njihovog poslovanja vezan je za obavljanje carinskih i drugih formalnosti pri ulasku robe u nacionalno carinsko područje.⁴

Prema predmetu poslovanja, špediterske tvrtke mogu biti:

- specijalizirane za rad s određenom vrstom robe (npr. za dopremu i otpremu žitarica, drva, kave, vojne opreme i naoružanja, specijalnih terete, osobnih stvari)

³ Brzak, S.: *Transport, špedicija i osiguranje*, Zagreb, 2002. str. 131

⁴ Ivaković Č., Stanković R., Šafran M.: *Špedicija i logistički procesi*, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010. str. 15 - nije Ivanković nego Ivaković, ispravite to i dalje

- specijalizirane za organizaciju prijevoza robe u određenoj prometnoj grani (pomorska špedicija, željeznička špedicija, cestovna špedicija, riječna špedicija...)

2.2.2 Osnovne funkcije međunarodne špedicije

Gospodarska - da ona kao djelatnost organizacije, otpreme, dopreme i provoza robe pronađe i osigura najbolje ekonomske uvjete za otpremu, dopremu i provoz robe, kako bi cjelokupni proces transporta bio izvršen na siguran, stručan i ekonomičan način.

Ekonomska - da je ona djelatnost organizacije, otpreme, dopreme i provoza u međunarodnom robnom prometu - dio vanjske trgovine, a ujedno i viši oblik prometa.

Gospodarske funkcije međunarodne špedicije:

1. Prostorna
2. Vremenska
3. Kvantitativna
4. Kvalitativna
5. Kreditna
6. Propagandna

2.3 Osnovni poslovi špeditera

Osnovni špediterski poslovi su poslovi koje špediter redovito obavlja pri organiziranju otpreme, dopreme i provoza robe i bez kojih se ne može zamisliti funkcioniranje sustava međunarodne razmjene i međunarodnog prometa, a time ni sustav međunarodne špedicije. Ti se poslovi u organizacijskom smislu mogu svrstati u sljedeće dvije funkcionalne cjeline:

1. tarifno – konjunktorni poslovi, čija je funkcija prodaja špediterske usluge i
2. operativni poslovi, čija je funkcija proizvodnja špediterske usluge.

Poslovi od kojih su ove dvije cjeline sastoje u velikoj mjeri su povezani, u cilju povećanja produktivnosti i unapređenja kvalitete i ponude usluga. Veće špediterske tvrtke imaju u svojoj organizacijskoj strukturi za pojedine skupine poslova specijalizirane zasebne

odjele ili sektore (tarifno-konjuktorni odjel, Odjel zbirnog prometa, Sektor uvoz – izvoz, Sektor tranzit...)

2.3.1 Tarifno-konjuktorni poslovi

Tarifno konjuktorni poslovi obuhvaćaju sve aktivnosti koje špediter, odnosno za to specijalizirani odjel špediterskog poduzeća, poduzima radi:

- unapređenja tržišne pozicije
- pružanja stručne pomoći komitentima i
- pružanja stručne podrške operativnom sektoru tvrtke.

Tarifno-konjuktorni odjel u stručnom smislu pokriva sve elemente špediterskih poslova, a sastavljen je od komercijalista, stručnjaka za pojedine vrste prijevoza i stručnjaka za carinska pitanja. Najvažniji tarifno-konjuktorni poslovi vezani su uz sljedeće pojmove:⁵

- istraživanje tržišta
- akvizicija
- ugovori i ponude za obavljanje špediterske usluge
- stručni savjeti i informacije
- instradacija
- refakcije, stimulacije i agencijske provizije
- reklamacije.

2.3.2 Operativni poslovi

Operativni poslovi su poslovi koje špediter obavlja u izvršenju dispozicije komitenta, tj. pri otpremi i dopremi roba u međunarodnom prometu. U praktičnoj realizaciji poslova špedicije uvijek su zastupljeni glavni elementi njihova tijeka i operativne tehnike, dok je obavljanje pojedinih radnji uvjetovano posebnostima potreba u svakom konkretnom

⁵ Ivanković Č., Stanković R., Šafran M.: *Špedicija i logistički procesi*, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010. str. 129

slučaju dopreme, odnosno otpreme roba.⁶ Strukturu operativnih poslova čini niz funkcionalnih skupina radnji, stoga ih možemo sistematizirati prema sljedeća dva načela:

1. Prema špediterovoj ulozi u prijevoznom pothvatu, operativne poslove čine sljedeće skupine radnji:
 - Prijam dispozicije i pozicioniranje
 - Disponiranje
 - Zaključivanje prijevoznih kapaciteta
 - Ugovaranje prijevoza i ispostavljanje prijevoznih isprava
 - Ugovaranje prekrcaja i skladištenja
 - Osiguranje robe u prijevozu
 - Predaja robe na prijevoz i ukrcaj
 - Prihvat robe i iskrcaj
 - Angažiranje inspekcijskih službi
 - Zastupanje u carinskom postupku
 - Aviziranje
2. Prema osnovnom obilježju špediterova zadatka, operativni poslovi svrstavaju se u sljedeće četiri skupine:
 - Poslovi uvoza
 - Poslovi izvoza
 - Poslovi provoza (tranzita)
 - Sajamski poslovi

2.3.3 Specijalni poslovi špeditera

Poslovi koje špediter obavlja u manjem obimu, da bi upotpunio skupinu usluga koje pruža, nazivaju se specijalni poslovi špeditera.

U specijalne poslove špeditera pripadaju:

- Kontrola kakvoće i količina robe

⁶ Ivaković Č., Stanković R., Šafran M.: *Špedicija i logistički procesi*, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010. str. 134

- Uzimanje uzoraka
- Praćenje transporta
- Doleđivanje
- Izdavanje garantnih pisama
- Zastupanje u slučaju havarije
- Naplata robe
- Leasing poslovi⁷

⁷ Ivaković Č., Stanković R., Šafran M.: *Špedicija i logistički procesi*, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010. str. 197

3 Značajke zračnog prijevoza robe

Zračni promet je prijevoz putnika, tereta i pošte zračnim letjelicama. Kao posebna prometna grana, u užem smislu podrazumijeva samo prijevoz putnika i robe kao gospodarsku djelatnost, a u najširem smislu obuhvaća i zračne putove, aerodrome, kontrolu zračne plovidbe, itd. U osnovi se dijeli na javni i opći zračni promet. Javni zračni promet može biti redoviti ili izvanredni. Redoviti (linijski) zračni promet komercijalni je prijevoz osoba i stvari, koji je dostupan svima pod jednakim uvjetima, a obavlja se na unaprijed utvrđenim linijama, prema redu letenja i po objavljenim cijenama. Izvanredni (povremeni, neredoviti) zračni promet obavlja se uz posebno ugovorene uvjete, a tu pripadaju pojedinačni ili serijski čarterski prijevoz, služba aerotaksija, panoramski letovi i sl.

Opći (generalni) zračni promet obuhvaća civilnu uporabu zrakoplova i drugih zračnih letjelica izvan redovitoga i povremenoga prometa, tj. u školske, poslovne, turističke ili rekreacijske, sportske, poljoprivredne, šumarske, protupožarne i slične svrhe, te uporabu za obavljanje različitih zadaća.

Zračni promet kao gospodarsku djelatnost obavljaju zračni prijevoznici, koji mogu biti u državnom, privatnom ili mješovitu vlasništvu. S obzirom na prostor djelovanja, zračni prijevoz dijeli se na lokalni, regionalni, nacionalni (domaći, tj. u zračnom prostoru jedne države), međunarodni i međukontinentalni, dok se prema onome što se prevozi dijeli na putnički, teretni, poštanski i mješoviti putničko-teretni prijevoz.

Zrakoplovni prijevoz se općenito smatra najskupljim, ali najsigurnijim i najbržim načinom prijevoza. U razmatranju kriterija za segmentaciju tržišta zrakoplovnog prijevoza, kao najprikladniji kriterij s aspekta špedicije treba uzeti tehnologiju i organizaciju prijevoza, te rezultirajuće efekte za korisnike prijevoza. S tim u svezi tržište zrakoplovnog prijevoza može se podijeliti na sljedeća tri segmenta:

1. Redovite pošiljke (Cargo) – roba koja se prevozi redovitim zrakoplovnim linijama pod uvjetima koji vrijede u linijskom prijevozu. Ove se pošiljke dijele da normalne pošiljke i pošiljke opasnih tvari.
2. Kurirske pošiljke - hitne pošiljke koje se dostavljaju od vrata do vrata, sa zajamčenim dostavnim rokom (najčešće 48 sati). Ove se pošiljke prevoze vlastitim

ili zakupljenim avionima kurirskih tvrtki na charter letovima, kao i na redovitim zrakoplovnim linijama. Preuzimanje i dostavu pošiljaka obavljaju dostavljači cestovnim vozilima. S obzirom da ni najveće kurirske tvrtke nisu u mogućnosti same ostvariti globalnu pokrivenost tržišta, u mjestima gdje nemaju svoje poslovne jedinice često koriste usluge špeditera, koji lokalno obavljaju prihvata i otpremu pošiljaka, carinske formalnosti, te prikupljanje i dostavu pošiljaka.

3. Specijalne pošiljke – roba koja zbog nekih svojih specifičnih značajki zahtijeva posebne uvijete prijevoza. Primjerice pošiljke roba visoke vrijednosti (gotov novac, plemenite kovine), pošiljke oružja i vojne opreme koje ne spadaju u kategoriju opasnih tvari, ali predstavljaju sigurnosni rizik, pošiljke lako-pokvarljive robe...Ove se pošiljke prevoze na redovitim zrakoplovnim linijama ili charter letovima, zavisno o količini i vrsti robe, odnosno zahtjevima pošiljatelja.⁸

Za razvoj i sigurnost civilnoga zračnog prometa skrbi Međunarodna organizacija civilnoga zrakoplovstva (International Civil Aviation Organisation, ICAO), UN-ova agencija osnovana 1947., dok se u Europi regulacijom zračnoga prometa bavi Zajednička zrakoplovna uprava (Joint Aviation Authorities, JAA).

Pravno uređenje civilnoga zračnog prometa temelji se na Konvenciji o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu (Chicago, 1944), koja polazi od suverenosti svake države nad zračnim prostorom iznad svojega kopna i teritorijalnog mora, isključivoga prava svake države na kabotažu (prijevoz između aerodroma unutar države) i obveze registracije zrakoplova u državi njegova vlasnika. U novije doba započela je i deregulacija civilnoga zračnog prometa. U SAD-u je domaći zračni promet dereguliran 1978., a potkraj 20. stoljeća i međunarodni (politika „otvorenoga neba“). Istodobno, EU je u vrlo velikoj mjeri deregulirao svoj zračni promet na osnovi politike „jedinstvenog europskog neba“.⁹

⁸ Ivaković Č., Stanković R., Šafran M.: *Špedicija i logistički procesi*, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010. str. 76

⁹ <https://tehnika.lzmk.hr/zracni-promet/>

3.1 Povijest zračnoga prometa u svijetu

Prvi svjetski zračni prijevoznik bilo je njemačko dioničko društvo za promet zračnim brodovima (ceppelin) DELAG (Deutsche Luftschiffahrts-Aktiengesellschaft), koje je od 1910. prijevoz obavljalo cepelinima. Redoviti putnički prijevoz zrakoplovima započeo je u SAD-u 1914., ali je ustaljen tek nakon 1. svjetskog rata, kada se uz putnički počeo razvijati i prijevoz pošte i tereta, te su bila osnovana i prva zrakoplovna poduzeća. Zahvaljujući brzom razvoju zrakoplova, do 2. svjetskog rata uspostavljen je i znatan međukontinentalni promet. Razvoj je nastavljen i nakon rata (četveromotorni zrakoplovi, putnička kabina pod tlakom, navigacijski sustavi), a uporabom putničkih i teretnih zrakoplova na mlazni pogon (od 1958.), oceanski linijski brodski promet i željeznički promet na velike udaljenosti sve su više stagnirali.

Najstariji su zrakoplovni prijevoznici koji još djeluju nizozemski KLM, kolumbijska Avianca (osnovani 1919), australski Qantas (1920), ruski Aeroflot i češki CzechAirlines (1923). Tijekom vremena prijevoznici su ostvarili međusobnu suradnju, npr. dijeljenjem koda (jedan prijevoznik nudi letove drugoga prijevoznika kao vlastite). Potkraj 20. stoljeća počele su se osnivati i zračne alijanse, partnerstva više prijevoznika; najveća takva svjetska alijansa danas je Star Alliance sa sjedištem u Frankfurtu. Putnički prijevoznici usmjereni na jeftinije letove pojavili su se najprije u SAD-u tijekom 1980-ih, te u Europi od 1995. Oni nude izravne letove i jedan putnički razred (npr. irski Ryanair, američki Southwest Airlines). Međunarodna udruga za zračni prijevoz (IATA, International Air Transport Association, do 1945. International Air Traffic Association), osnovana 1919., svjetska je trgovinska organizacija koja okuplja oko 270 međunarodnih zračnih prijevoznika, koji obavljaju oko 83% ukupnoga redovitog zračnog prometa.¹⁰

3.2 Robni promet

Prijevoz robe u zrakoplovnom prometu – robni promet (Cargo), oduvijek je bio u drugom planu u odnosu na prijevoz putnika. Zrakoplovni prijevoznici su prijevoz robe u početku

¹⁰ <https://tehnika.lzmk.hr/zracni-promet/>

gledali isključivo kao mogućnost iskorištenja nepopunjenih kapaciteta u putničkim zrakoplovima. Takav se stav dijelom zadržao i danas, no unatoč tomu prijevoz robe bilježi stalan rast. Razlozi tomu su stalno poboljšavanje eksploatacijskih svojstva zrakoplova (povećanje nosivosti), promjena poslovne politike pojedinih prijevoznika koji su uvidjeli mogućnost dodatnog generiranja prihoda iz prijevoza robe, te ponajviše pojava kurirskih tvrtki – prijevoznika specijaliziranih za hitni prijevoz pošiljka od vrata do vrata, kao što su FedEx, UPS, DHL, TNT...¹¹

Vrste robe koje se mogu prevesti zrakoplovom uključuju posebne i opće terete. Specijalni teret uključuje predimenzionalne i teške predmete, opasnu robu i opasne materijale te robu s kontroliranom temperaturom. Ostale vrste posebnog tereta su uzorci ljudskog tkiva, organi i ostaci, lomljivi predmeti visoke vrijednosti i žive životinje.

Generalni teret prevozi se i zračnim putem, uključujući elektroniku, strojeve te potrošačku i maloprodajnu robu. Igračke, odjeća i tekstil isporučuju se također zrakom. Teret se prevozi različitim vrstama zrakoplova, uključujući kombinirane, teretne i putničke zrakoplove.¹²

11 Ivaković Č., Stanković R., Šafran M.: Špedicija i logistički procesi, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010. str. 72

12 <https://ifa-forwarding.net/blog/air-freight-in-europe/types-of-aircraft-shipping-cargo-and-types-of-loads/>

Prvih 25 špeditera u zračnom prijevozu za 2019. godinu tj. njihovi prihodi i količina prevezenog tereta prikazani su u tablici 1.

Tablica 1: Prvih 25 špeditera u zračnom prijevozu tereta

Rank	Tvrtka	Tona (t)	YoY ¹³ promjena	Prihodi (\$m)	Sjedište
1	DHL	2.051.000	-4,6	27.302 USD	Njemačka
2	Kuehne + Nagel	1.643.000	-5,7	25.875 USD	Švicarska
3	DB Schenker	1.186.000	-9,0	19.349 USD	Njemačka
4	DSV Panalpina	1.071.266	55,5	14.355 USD	Danska
5	UPS	965.700	3,3	9.302 USD	SAD
6	Expeditors	955.391	-5,6	8.175 USD	SAD
7	Nippon Express	725.942	-16,3	19.953 USD	Japan
8	Bollere Logistic	634.000	-8,1	5.180 USD	Francuska
9	Hellmann Worldwide Logistics	586.670	-1,5	2.974 USD	Njemačka
10	Kinetsu World Express	566.814	-5,7	5.067 USD	Japan
11	Apex Logistics International	520.000	20,9	1.500 USD	Kina
12	Sinotrans	502.000	-5,3	11.200 USD	Kina
13	CEVA Logistics	416.000	-12,7	7.124 USD	Švicarska
14	Agility	422.364	-6,8	4.122 USD	Kuvajt
15	Kerry Logistics	409.408	0,1	5.274 USD	Hong Kong
16	Yusen Logistics/NYK Logistics	335.000	-11,8	4.410 USD	Japan
17	DACHSER	330.000	-4,3	7.400 USD	Njemačka
18	Carne Worldwide Logistics	320.300	-5,0	916 USD	SAD
19	GEODIS	308.173	-15,2	6.379 USD	Francuska
20	FedEx Logistics	262.500	-5,0	2.310 USD	SAD
21	NNR Global Logistics	260.029	-17,5	1.053 USD	Japan
22	Hitachi Transport System	260.000	-13,3	6.472 USD	Japan
23	Pilot Freight Services	240.000	4,3	829 USD	SAD
24	Dimerco Express Group	213.206	N/A	576 USD	Tajvan
25	C.H. Robinson	210.000	-6,7	2.328 USD	SAD
	Ukupno	15.394.763	-7,8		

¹³ YoY - Proračun iz godine u godinu uspoređuje statistiku za jedno razdoblje, s istim razdobljem prethodne godine.

U tablici 2. je prikazano prvih 20 robnih zračnih luka za 2018. i 2019. godinu tj. količina ukrcanog/iskrcanog tereta u tonama.

Tablica 2: Prvih 20 Robnih zračnih luka – Tona ukrcano/iskrcano

Rank 2019	Rank 2018	Grad / Kod	2019	%YoY	2018	% YoY2	Zemlja
1	1	Hong Kong / HKG	4.809.485	-6,1	5.121.029	1,5	Hong Kong
2	2	Memphis TN / MEM	4.322.740	-3,3	4.470.196	3,1	SAD
3	3	Shangai / PVG	3.634.230	-3,6	3.768.573	-1,5	Kina
4	7	Louisville KY / SDF	2.790.109	6,4	2.623.019	0,8	SAD
5	4	Incheon / ICN	2.764.369	-6,4	2.952.123	1,0	Republika Koreja
6	5	Anchorage AK / ANC	2.745.348	-2,2	2.806.743	3,5	SAD
7	6	Dubai / DXB	2.514.918	-4,8	2.641.383	-0,5	UAE
8	11	Doha / DOH	2.215.804	0,8	2.198.308	8,8	Katar
9	10	Los Angeles CA / LAX	2.182.711	-1,2	2.209.850	2,4	SAD
10	8	Taipei / TPE	2.182.342	-6,0	2.322.823	2,4	Taipei
11	9	Tokyo / NRT	2.104.063	-6,9	2.261.008	-3,2	Japan
12	14	Paris / CDG	2.102.268	-2,5	2.156.327	-1,8	Francuska
13	15	Miami FL / MIA	2.092.472	-1,7	2.129.658	2,8	SAD
14	13	Frankfurt / FRA	2.091.174	-3,9	2.176.387	-0,8	Njemačka
15	12	Singapur / SIN	2.056.700	-6,3	2.195.000	1,4	Singapur
16	16	Peking / PEK	1.957.779	-5,6	2.074.005	2,2	Kina
17	17	Guangzhou / CAN	1.922.132	1,7	1.890.816	6,2	Kina
18	18	Chicago / ORD	1.758.119	-2,7	1.807.091	5,0	SAD
19	19	London / LHR	1.672.874	-5,6	1.771.342	-1,3	UK
20	20	Amsterdam / AMS	1.592.221	-8,4	1.737.984	-2,7	Nizozemska

3.3 Prednosti i nedostaci zračnog prijevoza tereta

Zračni prijevoz tereta omogućuje brzu i učinkovitu dostavu između lokacija smještenih gotovo bilo gdje u svijetu. Prijevoz tereta zrakom je povoljnija opcija ako se moraju

poštivati bilo kakvi rokovi, također ovaj način prijevoza povoljan je i za vrijednu, krhku ili pokvarljivu robu.

Prednosti zračnog prijevoza su: brzo tranzitno vrijeme, praćenje pošiljki i mali rizik od oštećenja, gubitka i krađe, manje dokumentacije, manje rukovanja teretom.

Jedna od glavnih dobrobiti za pružatelje logističkih usluga je visoka razina sigurnosti u zračnom prijevozu. Razlog tome je stroga sigurnosna kontrola nad zračnim prijevozom. Prema EU standardima, sav teret koji se prevozi zrakom mora biti isporučen putem sigurnog lanca opskrbe ili pregledan u zračnim lukama. Cilj je osigurati da teret ne uključuje zabranjene predmete poput poludragog i dragog kamenja, eksplozivnih naprava i alkoholnih pića...Još jedna prednost zračnog prijevoza je brzo tranzitno vrijeme koje pomaže smanjiti rizik od oštećenja, krađe ili kvarenja robe. Brza dostava također omogućuje otpremnicima pravovremenu dostavu vrijednih predmeta i pokvarljive robe uz minimalan rizik od oštećenja. Špediteri koji koriste zračni prijevoz plaćaju premije osiguranja koje su između 10 i 30 posto niže u odnosu na pomorski prijevoz. Još jedna prednost zračnog prijevoza je ta što se zbog brzog tranzita obično ne traži dodatno pakiranje. To znači da otpremnici štede novac i vrijeme na pakiranju u usporedbi s pomorskim prijevozom.

Glavni nedostatak jest činjenica da postoje ograničenja u pogledu težine i iskorištavanja prostora. S obzirom na relativno ograničen prostor u usporedbi s brodovima, postoje ograničenja težine i veličine tereta koji se može otpremiti. Dok teretni avioni prevoze samo robu, putnički zrakoplovi također šalju prtljagu koja ima veći prioritet u odnosu na teret. Još jedan nedostatak su veći troškovi zračnog prijevoza u odnosu na pomorski i kopneni prijevoz. U nekim slučajevima zračni prijevoz može koštati 10 puta više od morskog prijevoza za istu udaljenost. Procjene Svjetske banke pokazuju da je morski prijevoz 16 puta jeftiniji od zračnog prijevoza. To se može objasniti činjenicom da se troškovi kopnenog i morskog prijevoza izračunavaju volumenom, dok se troškovi zračnog prijevoza temelje na težini. Još jedan nedostatak je taj što loši vremenski uvjeti mogu uzrokovati otkazivanje i kašnjenje leta. To je zbog čimbenika povezanih s navigacijom, vidljivošću i aerodinamikom. Zračni prijevoz također doprinosi zagađenju okoliša i ima

veći negativni utjecaj u usporedbi s kopnenim i morskim prijevozom. Razlog je taj što zrakoplovne tvrtke obično koriste starije teretne zrakoplove za isporuku tereta koji zagađuju više u odnosu na nove modele. I na kraju, zračni prijevoz nije najbolji način za preveliki teret kao što su vozila, strojevi i oprema koji se obično šalju morem.¹⁴

3.4 Vrste zrakoplova

Gotovo se svaki teretni zrakoplov može jednostavnim ubacivanjem sjedala u kabinu pretvoriti u putnički i obratno. Pravi teretni zrakoplovi imaju tehničke modifikacije koje ne nalazimo u putničkim zrakoplovima. Radi lakšeg manipuliranja teretom, teretni zrakoplovi imaju povećana vrata, a često i posebna dodatna vrata za utovar i istovar tereta. Radi veće nosivosti, krila su modificirana i izabrani su odgovarajući aerodinamički profili. Time se gubi na brzini, što u teretnom prometu predstavlja zanemarivi gubitak zbog povećane korisne nosivosti.¹⁵

U javnom zrakoplovnom prometu roba (teret) prevozi se sljedećim vrstama zrakoplova:

- Putničkim zrakoplovima, u teretnom prostoru, čiji se kapacitet u zavisnosti o tipu zrakoplova uglavnom kreće od 700 – 800 kg terete (primjerice ATR 42, ATR 72), 4 – 5 tona terete (primjerice Boeing 737), do najviše 7 tona terete (primjerice Airbus 320);
- Kombiniranim zrakoplovima (C, engl. Combi), kod kojih se prednji prostor koristi za smještaj putnika, a stražnji za smještaj terete
- Teretnim zrakoplovima (F, engl. Freighter), koji se isključivo koriste za prijevoz robe, a kapacitet im dostiže i do 110 tona terete (Boeing 747 F) (Slika 1).

Ograničavajući čimbenik glede mogućnosti ukrcaja najčešće nije masa tereta, već dimenzije samog teretnog prostora i ukrcajnih vrata zrakoplova (primjerice Boeing 747 F je jedini komercijalni zrakoplov koji može ukrcati standardni ISO kontejner).

¹⁴ <https://ifa-forwarding.net/blog/international-freight-services/pros-and-cons-of-air-freight/>

¹⁵ <https://www.prometna-zona.com/letjelice-za-prijevoz-tereta/>

Ovdje treba napomenuti kako se veliki dio zrakoplovnih pošiljaka u osnovi prevozi intermodalnim prometom (cestom i zrakom), no one tijekom čitavog prijevoznog puta zadržavaju status zrakoplovne pošiljke, te se pritom za korisnika prijevoza formalno ništa ne mijenja. Aviokompanije koriste cestovni prijevoz na kraćim relacijama (primjerice unutar Europe), posebno između aerodroma s manjim prometom na koje ne slijeću teretni zrakoplovi i svojih matičnih centara robnog prometa, gdje se obavlja transfer s interkontinentalnim letovima za koje se koriste veliki teretni zrakoplovi. Primjerice u i iz Zrakoplovne luke Zagreb, veći dio pošiljaka se doprema i otprema kamionima, a manji dio putničkim zrakoplovima. Tako primjerice Lufthansa održava redovite kamionske linije između Frankfurta i Zagreba. Air France između Pariza i Zagreba, Austrian Airlines između Beča i Zagreba...¹⁶

Slika 1: Boeing 747-8 Freighter

Izvor: <http://www.zap16.com/2011/08/26/boeing-747-8-freighter/>

¹⁶ Ivanković Č., Stanković R., Šafran M.: *Špedicija i logistički procesi*, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010. str. 75

4 Uloga špeditera u organizaciji zračnog prijevoza robe

Glavni subjekti tržišta zrakoplovnog prijevoza su prijevoznici (aviokompanije), kao čimbenici ponude i korisnici prijevoza, kao čimbenici potražnje. Osim ovih subjekata, prisutni su i specijalizirani posrednici – robni agenti, bez kojih također nije moguće funkcioniranje suvremenog tržišta.

Robni agenti su predstavnici prijevoznika u zrakoplovnim lukama, čiji je osnovni zadatak akvizicija tereta, te posredovanje kod zaključivanja ugovora o prijevozu i ispostavljanje prijevozne isprave – zrakoplovnog teretnog lista (AWB, Air Waybill). Za obavljanje usluge, agentu pripada naknada – agentska provizija, koju mu temeljem agencijskog ugovora prijevoznik odobrava, u određenom postotku cijene prijevoza (provoznine).

Iako imaju vlastite službe robnog prometa koje u svom djelokrugu imaju i poslove akvizicije, odnosno ugovaranja prijevoza, aviokompanije redovito surađuju sa špediterima koji u pojedinim zrakoplovnim lukama za njih obavljaju poslove robnog agenta. Razlozi tomu su u stručno-tehničkoj osposobljenosti špeditera, te u njegovoj prisutnosti na transportnom tržištu. Naime, za otpremanje zrakoplovnih pošiljka špediter mora biti registriran kao IATA agent, što podrazumijeva odgovarajuću stručnu osposobljenost operativnog osoblja i udovoljavanje propisanim tehničkim uvjetima. Zatim, po prirodi svoje usluge u prijevoznom pothvatu, kao organizator prijevoza, špediter stalno kontrolira velike količine roba, kroz poslovne odnose sa svojim komitentima ostvaruje neposredan pregled tržišta i raspolaže kvalitetnim tržišnim informacijama.¹⁷

4.1 Poslovi špeditera u organizaciji zračnog prijevoza robe

Međunarodna klasična špedicija (zrakoplovna špedicija) je specijalizirana djelatnost, odnosno skup specifičnih funkcija, poslova, operacija, pravila, vještina koje djelotvorno

¹⁷ Ivaković Č., Stanković R., Šafran M.: *Špedicija i logistički procesi*, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010. str. 75

omogućuju organiziranje otpreme, dopreme i provoza robe špediterovih nalogodavatelja (uvoznika i izvoznika) zračnim prijevoznim sredstvima, povezujući tako otpremne i odredišne aerodrome, odnosno zračne luke, a neizravno proizvođače i potrošače, prodavatelje i kupce, izvoznike i uvoznike, terminale.

Kako se prijevoz zrakoplovima smatra najskupljim i najsigurnijim načinom prijevoza, uglavnom se zrakoplovi koriste u slučajevima prijevoza vrijednih i žurnih pošiljaka, a također i kod roba koje zbog nekih svojih specifičnosti zahtijevaju posebne uvjete prijevoza (gotov novac, oružje, vojna oprema, lako pokvarljiva roba i slično). Posebna uloga špeditera je u prijevozu hitnih pošiljaka koje se dostavljaju „od vrata do vrata“, takozvanih kurirskih pošiljaka kod kojih je zajamčena dostava u roku od 48 sati. Da bi se dostava izvršila u tako kratkom roku, kurirske tvrtke često koriste usluge špeditera, budući same ne mogu pokriti prostornost tržišta. Tako na lokalnoj razini, špediteri obavljaju prihvata i otpremu pošiljaka, carinske formalnosti te prikupljanje i dostavu pošiljaka. S obzirom da je zrakoplovni prijevoz među najskupljim, ali i najbržim načinom prijevoza, s aspekta špedicije najbolje je organiziran, što ima pozitivne učinke za korisnike prijevoza. U zrakoplovnom prijevozu robe postoje dvije vrste javne zračne plovidbe:

1. Slobodna plovidba (čarter), koja se odvija po potrebi, tj. Prijevoz se obavlja zakupljenim zrakoplovom, pod uvjetima koje u svakom pojedinom slučaju posebno ugovaraju prijevoznik i naručitelj prijevoza.
2. Linijska plovidba, koja se odvija prema unaprijed utvrđenom i obavljenom redu letenja, a prijevoz se obavlja pod unaprijed poznatim uvjetima, objavljenim u tarifi IATA-e.

Po prirodi svog posla, špediteri su primarno orijentirani na linijsku zračnu plovidbu, gdje surađuju s aviokompanijama u svojstvu robnog agenta, premda se neki špediteri bave i ugovaranjem prijevoza u slobodnoj plovidbi, ponajprije kada se radi o otpremi specijalnih pošiljki.

Kod zaključivanja teretnog prostora, špediter najavljuje aviopošiljku (engl. Air Shipment) službi robnog prometa zrakoplovnog prijevoznika, odnosno aviokompanije u zračnoj luci

otpreme i traži potvrdu rezervacije teretnog prostora za određeni let. Rezervacija teretnog prostora obavlja se telefonom ili telefaksom. U slučaju prijevoza veće količine robe ili prijevoza specijalne vrste tereta, najčešće se ugovara zakup čitavog kapaciteta zrakoplova.

Ugovaranje prijevoza se vrši na način da špediter ili mora imati zaključen ugovor sa zrakoplovnim prijevoznikom o obavljanju poslova robnog agenta koji ga ovlašćuje za izdavanje teretnih listova i zaključivanje ugovora o prijevozu u ima navedenog prijevoznika ili u suprotnom, špediter ove poslove mora obaviti preko posrednika.

Pošiljku namijenjenu za prijevoz pošiljatelj predaje tehničkoj službi robnog prometa zračne luke u određenom skladištu te dobiva potvrdu o uskladištenju koju predaje špediteru radi obavljanja daljnjeg postupka u vezi otpreme robe koji podrazumijeva:

- Vaganje
- kontrolu pošiljke,
- ispostavljanje teretnog lista,
- lijepljenje identifikacijskih naljepnica i slično.

Špediter zatim, nakon obavljanja carinskih formalnosti, predaje ispunjen teretni list ovjeren carinskim žigom, agentu prijevoznika te mu on vraća primjerak teretnog lista za pošiljatelja. Nakon toga špediter daje nalog službi robnog prometa za i skladištenje robe i ukrcaj u zrakoplov.

Kod prihvata i iskrcaja robe iz zrakoplova špediter poštom ili telefaksom dobiva obavijest o prispjeću robe od strane službe robnog prometa zračne luke. Nakon toga se roba iskrcava iz zrakoplova i stavlja u carinsko skladište do završetka carinskog postupka. Poslije obavljanja carinskih formalnosti, špediter daje nalog za i skladištenje robe i ukrcaj na transportno sredstvo na kojem se roba otprema do primatelja. Potrebna prijevozna isprava u međunarodnom zrakoplovnom prijevozu robe, koja je propisana od strane IATA-e, je zrakoplovni teretni list, odnosno AWB. Ispunjeni teretni list, ovjeren carinskim

žigom, špediter treba predati agentu prijevoznika do određenog roka prije polijetanja zrakoplova.¹⁸

4.2 Tarife u zračnom prometu

Tarifu za prijevoz robe u međunarodnom zračnom prometu TACT (engl. The Air Cargo Tariff) donosi Međunarodno udruženje zračnih prijevoznika IATA. Međunarodna konvencija o izjednačavanju određenih propisa u međunarodnom zračnom prijevozu donesena je u Varšavi 1929. godine regulira sklapanje ugovora i prijevoz robe u međunarodnom zračnom prometu. Unutarnje tarife zračni prijevoznici donose samostalno bez utjecaja države, javno su objavljene, kao i međunarodne tarife i pod jednakim uvjetima pristupačne svima.

Međunarodne tarife strukturirane su na sljedeći način:

- a) Specijalne tarife
- b) Opće odredbe
- c) Bilješke o tarifama koje sadrže klasifikaciju robe i ostale podatke o načinu primanja robe na prijevoz, te konstrukcija tarifa s posebnim minimalnim prevozninama koje utvrđuje IATA
- d) Tarifne tablice s udaljenostima između pojedinih zračnih luka i cijenama po jedinici mase
- e) Konstrukcija tarifa na način da su dane generalne informacije vezane uz kombinacije između pojedinih zračnih linija. U drugom dijelu razrađuje se konstrukcija tarifa, dok se u trećem dijelu daju zbrojne informacije kojima se ispisuju konstrukcijske promjene tarifa, metodologija preračunavanja ka oi ostali podaci o konstrukciji tarifa

¹⁸ Bruno Feiss: ULOGA ŠPEDITERA NA TRŽIŠTU PRIJEVOZNIH KAPACITETA: Završni Rad, Zagreb, 2015., str 24.

Unutarnje tarife se sastoje od:

- a) Općih ili reglementarnih odredbi kojima se utvrđuje međusobna prava i obveze između prijevoznika i korisnika prijevoza, sklapanje ugovora o prijevozu, izdavanje teretnog lista, pakiranje robe, način predaje pošiljka na prijevoz, naknada štete u slučaju gubitka ili oštećenja pošiljke i dr.
- b) Daljinara u kojem su navedene stvarne tarifne udaljenosti između pojedinih zrakoplovnih luka na području države za koju su tarife donesene
- c) Klasifikacije robe koja je konstruirana tako da je roba razvrstana u pojedine odjeljke po svojim prirodnim kemijskim i fizikalnim svojstvima kao npr. Žive životinje, proizvodi životinjskog porijekla, proizvodi biljnog podrijetla, kemikalije i sl.
- d) Tablica prijevoznih stavova (tarifne tablice) u kojima su prezentirani novčani iznosi u tarifnoj valuti za prijevoz određene količine robe na određenu tarifnu udaljenost¹⁹

U međunarodnom Cargu primjenjuju se i posebne tarife za prijevoz pojedinih vrsta i klasa robe, odnosno za tražene prijevozne relacije. Prema tomu se Cargo tarife mogu podijeliti na:

- opće tarife (engl. General Cargo Rates – GCR) - općenito se primjenjuju, osim u nadalje navedenim slučajevima.
- tarife za posebnu robu (engl. Specific Commodity Rates – SCR) - primjenjuju se isključivo za prijevoz točno određene robe koja je taksativno navedena u TACT-u.
- tarife za pojedine kategorije robe (engl. Class Rates) - tarife su koje su u određenom postotku uvećane ili umanjene u odnosu na opće tarife, ovisno o kategoriji predmeta prijevoza (primjerice lakopokvarljiva roba, opasna roba, žive životinje, osobne stvari, vrijednosne pošiljke i dr.).
- tarife za ukrcajne jedinice (engl. Unit Load Device Rates – ULD Rates) - primjenjuju se u slučaju korištenja standardnih zrakoplovnih ukrcajnih jedinica (paleta i kontejnera).

¹⁹Ivaković Č., Stanković R., Šafran M.: *Špedicija i logistički procesi*, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010. str. 127, 128

- konstruirane tarife (engl. Construction Rates) - primjenjuju se u slučajevima u kojima za zahtijevanu rutu nema objavljenih tarifa.

U slobodnoj zračnoj plovidbi ne primjenjuju se tarife za linijski prijevoz (TACT), već se cijena prijevoza određuje posebnim ugovorom o prijevozu koji zaključuju aviokompanija – vlasnik zrakoplova i korisnik prijevoza (odnosno njegov špediter) u svakom pojedinom slučaju. Uglavnom se tako postupa u slučaju prijevoza veće količine tereta za koji se zakupljuje cijeli prijevozni kapacitet zrakoplova ili u slučaju prijevoza specijalnih tereta koji predstavljaju sigurnosni rizik, primjerice oružja i vojne opreme.

5 Praktični primjer dopreme robe iz SAD-a

Radi prikaza poslova špedicije u organizaciji zračnog prijevoza robe obrađen je primjer dopreme medicinske opreme iz SAD-a. Špedicija u Hrvatskoj koja je organizirala transport i odradila carinsku proceduru je Trans Avio Tim d.o.o.

Trans Avio Tim d.o.o. je špedicija osnovana 2010. godine. Ima šest suvlasnika i četiri zaposlenika sa višegodišnjim iskustvom. Špedicija posluje na dvije lokacije Zračna luka Zagreb – carinska zgrada i u unajmljenom prostoru u Zagrebu. Učlanjena je u međunarodnu mrežu špeditera (United Forwarders Network), koja omogućava lakše i brže povezivanje sa špediterima diljem svijeta. Specijalizirana je za: prijevoz živih životinja, organizacija charter i cargo prijevoza, organizacija cargo i zbirnih načina prijevoza, organizacija pakiranja i prijevoza opasnih tvari, carinjenje, vođenje intrastat dokumentacije, logistika i transport. Djelatnici Trans Avio Tim-a uključeni u proces prijevoza opasne robe posjeduju međunarodne certifikate za postupanje s opasnom robom.

Tablica 3: Osnovni podaci o dopremi robe

Pošiljatelj	INFAB Corp, Camarillo, Kalifornija (SAD)
Primatelj	Iceberg Trading d.o.o. Hrvatska
Špediter u Hrvatskoj	Trans Avio Tim d.o.o.
Inošpediter	Limco Logistics, INC
Avio prijevoznik	DHL
Paritet	EXW
Zemlja polazišta/odredišta	SAD / Hrvatska
Vrsta uvoza	Redovan uvoz
Opis robe	Medicinski proizvodi

Iceberg kao jedan od mnogo ovlaštenih uvoznik medicinske opreme, koji na mjesečnoj razini nabavlja robu iz SAD-a. U ovom slučaju svog odabranog špeditera u Hrvatskoj

obavještava o organizaciji prikupa naručene robe. Špediter kontaktira svog inošpeditera u Americi, daje podatke o robi – vrsta robe, dimenzije i adresu na kojoj se roba nalazi. Na osnovu navedenih podataka inošpediter daje ponudu o cijeni transporta. U ovom slučaju ponuđene su dvije opcije, od kojih je ona za transport preko DHL-a bila povoljnija, a ujedno i prihvaćena od strane uvoznika. Nakon što špediter u Americi dobije “zeleno svijetlo” kreće u kreiranje AWB-a s podacima u dogovoru sa domaćim špediterom (Trans Avio Tim). Zatim slijedi bukiranje pošiljke na let te obavještavanje uvoznika o detaljima leta tj. o luci odlaska, dolaska i o aviokompaniji kojom roba dolazi što je prikazano u AWB-u. Također prema broju AWB-a se na stranicama aviokompanije kojom roba dolazi može pratiti pošiljka. Budući da roba dolazi DHL-om bit će smještena u njihovo skladište te kako bi se mogla uvozno ocariniti špediter radi nalog za provoz robe određenoj carinarnici u ovom slučaju je to Međunarodna Zračna luka Zagreb. Na osnovu T1 obrasca pošiljka se može preuzeti iz skladišta DHL-a te dopremiti u skladište zračne luke.

Prilikom dolaska robe u carinsko skladište i prijavljivanja iste može se krenuti s pripremom dokumenata koji su potrebni za carinjenje, a to su: AWB sa carinskom prijavom, račun koji izdaje inošpediter za avio vozarinu budući da avio vozarina ulazi u carinsku osnovicu, faktura i paking lista, pravilno i detaljno ispunjeni svi podaci na dispoziciji – bitno je navesti točan trgovački naziv robe kako bi se roba pravilno tarifirala odnosno odredila carinska davanja, rješenje da uvoznik (Iceberg) može uvoziti navedenu medicinsku opremu. Prilikom podnošenja carinske deklaracije u carinski sistem postoji mogućnost da će navedeni dokumenti ići na kontrolu kod carinskih službenika te da će biti potreban pregled robe. U nekim slučajevima carinski sustav sam završi deklaraciju. Nakon što je carinska deklaracija završena o tome je potrebno obavijestiti uvoznika koji potom može preuzeti robu iz skladišta. Po izlasku robe iz skladišta špediter dobiva sve troškove oko manipulacija koji su nastali dok je roba bila u carinskom skladištu. Navedeni troškovi kao i uslugu carinjenja špediter (Trans Avio Tim) fakturira uvozniku.

5.1 Dokumentacija

Dokumenti koji su potrebni za redovan uvoz su sljedeći:

1. AWB (Airway Bill) – zračni tovarni list, dokument koji prati robu od polazišne zračne luke do odredišne u ovom slučaju od Los Angelesa do Zagreba. Popunjava ga inošpediter u trenutku kad su dogovoreni svi uvjeti isporuke sa špediterom u mjestu odredišta (Trans Avio Tim). Podaci koji su potrebni za ispunjavanje; naziv i adresa uvoznika, naziv i adresa špeditera u Hrvatskoj. Broj koleta, bruto i neto kilažu upisuje nakon vaganja odnosno zaprimanja robe u skladište (Prilog 1).
2. Devizni račun – inošpediter ispostavlja račun za prijevozninu i ostale troškove (Prilog 2).
3. Ponuda s cijenom transporta – domaći špediter daje ponudu uvozniku za cijenu transporta po paritetu EXW (Prilog 3).
4. Račun za troškove provoza pošiljke – budući da je roba došla DHL-ovim avionom, prilikom iskrcaja robe u Zračnoj luci Zagreb sva roba se kamionom prevozi do carinskog skladišta DHL-a u Zagrebu. Kako bi se roba ocarinila potrebno je raditi prevoz prema odredišnoj carinarnici (Zračna luka Zagreb). Stoga sve troškove koji su nastali u DHL-ovom skladištu, DHL fakturira špediteru (Prilog 4).
5. Komercijalna faktura – izdaje se kod redovnog uvoza, izdaje ju pošiljatelj nakon što uvoznik plati naručenu robu (Prilog 5).
6. Dispozicija – ili nalog za carinjenje, nalog kojim uvoznik ovlašćuje špeditera da ga zastupa u postupku carinjenja. Popunjava ju uvoznik, nakon što je roba stigla u carinsko skladište (Prilog 6).
7. Carinska deklaracija – isprava kojom carinski deklarant (carinski zastupnik) na propisan način zahtijeva izuzeće robe iz carinskog nadzora. Podaci koji se unose u carinsku deklaraciju su sljedeći: pošiljatelj, primatelj, broj leta, paritet, carinska vrijednost uvezene robe, broj koleta, bruto i neto kilaža, broj zaključka, carinska prijava, broj tovarnog lista, zemlja porijekla robe, trgovački naziv robe, tarifni broj. Carinska davanja utvrđuju se primjenom carinske stope, koja je propisana carinskom tarifom (Prilog 7 i 8).

8. Dostavnica – dokument koji izdaje špediter (Trans Avio Tim) sa podacima o ocarinjenoj robi, koju potpisuje kupac ili primatelj ili sam prijevoznik (Prilog 9).
9. Skladišnina – dokument koji izdaje carinsko skladište špediteru sa obračunatim svim troškovima koji su nastali u trenutku istovara robe iz zrakoplova do trenutka izlaska robe iz carinskog skladišta (Prilog 10).

6 Zaključak

Špediter ima važnu ulogu kako u zračnom prijevozu robe tako i u ostalim vrstama prijevoza za određivanje optimalnog prijevoznog rješenja te organizaciju i provedbu prijevoza robe. Zbog velikog i otvorenog tržišta i raznovrsnosti poslova špediter nastoji što bolje i kvalitetnije odraditi svoje zadatke kako bi opstao na tržištu. Veliku ulogu u tome ima višegodišnje iskustvo i poznanstva stečena u tom poslu. Zrakoplovni prijevoz spada u najskuplji, ali i najsigurniji način prijevoza. Koristi se za prijevoz vrijednih i žurnih pošiljka koje zbog svojih specifičnosti zahtijevaju posebne uvijete transporta kao npr. žive životinje, novac, oružje... Da bi mogao obavljati poslove vezane uz otpremu zrakoplovnih pošiljka, špediter mora biti registriran kao IATA agent što znači da ima odgovarajuću stručnu osposobljenost i udovoljava propisanim tehničkim uvjetima. Konkurentnost među špediterima je neupitna. Kako bi određeni špediter što bolje kotirao na tržištu potrebne su mu brojne informacije koje prikuplja iz raznih izvora poslovnih informacija. Stoga kako bi špediter uspješno poslovao mora širiti svoja znanja i vještine i prilagođavati se zahtjevima koje u datom trenutku njegova stranka traži.

7 Literatura

Knjige

1. Ivaković Č., Stanković R., Šafran M.: Špedicija i logistički procesi, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010
2. Brzak, S.: Transport, špedicija i osiguranje, Zagreb, 2002
3. Zelenika R: Temelji logističke špedicije, Ekonomski fakultet, Rijeka, 2005

Internet

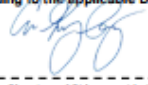
1. URL: <https://www.prometna-zona.com/fiata/> [17.8.2020.]
2. URL: <https://tehnika.lzmk.hr/zracni-promet/> [17.8.2020.]
3. URL: <https://www.prometna-zona.com/letjelice-za-prijevoz-tereta/> [17.8.2020.]
4. URL: <http://www.zap16.com/2011/08/26/boeing-747-8-freighter/> [17.8.2020.]

8 Popis slika

Slika 1: Boeing 747-8 Freighter	18

9 Prilozi

Prilog 1: AWB

615		LAX		00983452				
Shipper Name and Address INFAB CORPORATION 1040 AVENIDA ACASO CAMARILLO CA, 93012 UNITED STATES				Shipper's Account Number		Not Negotiable Master Air Waybill		
						Issued by DHL AVIATION		
						Copies 1, 2 and 3 of this Air Waybill are originals and have the same validity.		
Consignee Name and Address TRANS AVIO TIM D. O. O. UL RUDOLFA FIŽIRA 9 VELIKA GORICA, 10410, CROATIA TEL: +385 1/6265 312 FAX: +385/998167072 SANDA.ERNO@TRANSAVIOTIM.COM				Consignee's Account Number		It is agreed that the goods declared herein are accepted in apparent good order and condition (except as noted) for carriage SUBJECT TO THE CONDITIONS OF CONTRACT ON THE REVERSE HEREOF. ALL GOODS MAY BE CARRIED BY ANY OTHER MEANS INCLUDING ROAD OR ANY OTHER CARRIER UNLESS SPECIFIC CONTRARY INSTRUCTIONS ARE GIVEN HEREOF BY THE SHIPPER, AND SHIPPER AGREES THAT THE SHIPMENT MAY BE CARRIED VIA INTERMEDIATE STOPPING PLACES WHICH THE CARRIER DEEMS APPROPRIATE. THE SHIPPER'S ATTENTION IS DRAWN TO THE NOTICE CONCERNING CARRIER'S LIMITATION OF LIABILITY. Shipper may increase such limitation of liability by declaring a higher value for carriage and paying a supplemental charge if required.		
Issuing Carrier's Agent Name and City LIMCO LOGISTICS, INC 12550 BISCAYNE BLVD STE 606 NORTH MIAMI, FL 33181 - USA						Accounting Information		
Agent's IATA Code 0110117/0011		Account No.						
Airport of Departure (Addr. of First Carrier) and Requested Routing LOS ANGELES - LAX				Reference Number MIAMI10751		Optional Shipping Information		
To	By First Carrier	to	by	to	by	Currency	Declared Value for Carriage	Declared Value for Customs
LEJ	DHL AVIATION	ZAG	QY			USD	NVD	NCV
Airport of Destination ZAGREB - ZAG		For Carrier Use Only		Amount of Insurance		INSURANCE - If carrier offers insurance, and such insurance is requested in accordance with the conditions hereof, indicate amount to be insured in figures in box marked "Amount of Insurance".		
		9S0097		QY9614				
Handling Information								SCI
These commodities, technology or software were exported from the United States in accordance with the Export Administration Regulations, Ultimate destination								Division country is U. S. law prohibited.
No. of Pieces RCP	Gross Weight	Rate Class	Chargeable Weight	Rate / Charge	Total	Nature and Quantity of Goods (Inc. Dimensions or Volume)		
2	34.47		100.00	\$3.85	\$385.00	S. T. C. MEDICAL SUPPLIES 1 @ 27X4X4 IN 1 @ 32X17X9 IN NOEET 30.37(a)		
2	34.47				\$385.00			
Prepaid		Weight Charge		Collect		Other Charges		
\$385.00								
Valuation Charge								
Tax								
Total Other Charges Due Agent						Shipper certifies that the particulars on the face hereof are correct and that insofar as any part of the consignment contains dangerous goods, such part is properly described by name and is in proper condition for carriage by air according to the applicable Dangerous Goods Regulations.		
Total Other Charges Due Carrier								
						----- Signature of Shipper or his Agent		
Total Prepaid		Total Collect						
\$385.00								
Currency Conversion Rates		CC Charges in Dest. Currency		5/20/2020		MIAMI		
				Executed on (date)		at (place)		Signature of Issuing Carrier or its Agent
		Charges at Destination		Total Collect Charges		615-00983452		

ORIGINAL 1 (FOR ISSUING CARRIER)

Izvor: Trans Avio Tim d.o.o. interni dokumenti

Prilog 2: Devizni račun

LIMCO LOGISTICS INC.
 12550 BISCAYNE BLVD SUITE 606,
 MIAMI, FL 33181 USA
 TEL: 305-899-5100 FAX: 305-899-5577

INVOICE	
DATE	INVOICE#
5/18/2020	MIAAE10751
TERMS	DUE DATE
DUE ON RECEIPT	5/18/2020

BILL TO
TRANS AVIO TIM D.O.O. UL. RUDOLFA FIZIRA 9 VELIKA GORICA, 10410, CROATIA TEL: +385 106265 312 FAX: +385998167072 SANDA.ZRNO@TRANSAVIOTIM.COM

AMOUNT DUE	ON BOARD
755.00	5/20/2020

ORIGIN	DESTINATION
LOS ANGELES - LAX	

DESCRIPTION
AirLine: DHL AVIATION Flight # 9S0097 ETS: 5/20/2020 / ETA:

File Number	Booking#	Customer Ref Number
MIAAE10751	615-00983452	

Charges Description	Comments/Remarks	Currency	ROE	Qty	Rate	Total Amount
AIR FREIGHT	AIR FREIGHT	USD	1.00000	100		
DOCUMENT FEES	DOCUMENT FEES	USD	1.00000	1		
INLAND	INLAND	USD	1.00000	1		
TOTAL						

Message:

IF PAYMENT IS RECEIVED BEFORE THIS DATE YOU MAY DEDUCT ANY SERVICE CHARGE SHOWN ON THE BILL. DESTINATION PORT CHARGES ARE TO BE COLLECTED SEPARATELY FROM THIS INVOICE UNLESS OTHERWISE STATED. IF YOU HAVE ANY QUESTIONS OR COMMENTS, PLEASE FEEL FREE TO EMAIL .

WIRE TRANSFER INFORMATION
 BENEFICIARY: LIMCO LOGISTICS INC.
 12550 BISCAYNE BLVD. SUITE 606
 MIAMI, FL 33181 USA
 BANK: WELLS FARGO
 12550 BISCAYNE BLVD,MIAMI, FL 33181 USA
 ACCOUNT: 2000021160406
 ABA # 121000248/SWIFT: WFBIUS6S

PLEASE PAY BY U.S. COMPANY OR CASHIER CHECK, OR VIA BANK WIRE PERSONAL CHECKS, FOREIGN CHECKS, AND CREDIT/DEBIT CARDS ARE NOT ACCEPTED

Prilog 3: Ponuda s cijenom transporta

Trans Avio Tim

Certifikat ISO 9001-2015

Naručitelj: 2176
 ICEBERG International Trading d.o.o.
 Maksimirska 50a
 HR-10 000 Zagreb
 CROATIA

Zagreb, 20.5.2020.

Ponuda br. 2618 /20.5.2020.

Vrsta tereta	Broj kol.	Dimenzije (cm)	Bruto težina (kg)	Obračunska težina (Kg)
MEDICINSKA OPREMA	2		34,47	100,00
Ruta		Valjanost	Transit T./Days:	INCOTERMS
LAX - ZAGREB		31.5.2020.	4 - 5	CIP ZAGREB

Stav.	Opis	Iznos	Količina	J.m.	Ukupno	Valuta
1	EXW	[REDACTED]	1		[REDACTED]	USD
2	LAX - ZAGREB	[REDACTED]	100		[REDACTED]	USD
		Ukupno u valuti		USD	[REDACTED]	

Sastavio(la):

[REDACTED]

Izvor: Trans Avio Tim d.o.o. interni dokumenti

Prilog 4: Račun za troškove provoza pošiljke

2020-0234

[Handwritten signature]

TRANS AVIO TIM d.o.o.
 Fabkovičeva 7
 10000 Zagreb
 OIB: 60994872016

Račun br.

Zagreb, 21.05.2020., 11:43

Datum usluge : 21.05.2020.

Dospijeće plaćanja : 2 dana

Naša veza broj : NCTS Deklaracija broj - 40-DHL-001187
 Vrsta robe : MEDICINSKA ROBA TRANS AVIO TIM DOO
 Pošiljatelj : INFAB CORPORATION
 Primateelj : Iceberg international trading doo
 MRN : 20HR030740T0010778
 AWB : 0000883452

R.br.	Vrsta usluge	JMJ	Kol.	Jed. iznos	Rabat %	Iznos	Por. uvj.	PDV	Ukupno
1.	Predaja špediteru	kom	1	340,00	0,00	340,00		85,00	425,00
2.	Manipulacija, prihvati i utovar cargo pošiljke	kom	1	105,00	0,00	105,00		26,25	131,25
	Ukupno oporezivo 25%					445,00		111,25	556,25
UKUPNO USLUGE						445,00		111,25	556,25
SVEUKUPNO HRK						445,00		111,25	556,25

Način plaćanja: Transakcijski račun

Napomena: Plaćanje u korist IBAN HR624070001100587249 OTP banka d.d.
 Poziv na broj: HR05 35-800-upisati AWB broj. Svrha oznake: Carina i ostale pristojbe.
 Nakon što nam pošaljete dokaz o uplati na email importtr@dhl.com možemo predati deklaraciju u postupak carinjenja.
 Upozorenje dužniku (fizičkoj osobi): u slučaju neispunjenja dospjele novčane obveze, vjerovnik može zatražiti određivanja ovne na temelju vjerodostojne isprave.

Račun sastavio:
 Smiljana Tomić

Email:
infofin@dhl.com

DHL Express – Excellence. Simply delivered.

DHL International d.o.o.
 Ulica 40, 10000 Zagreb, Hrvatska
 Telefon +385 1 6651111
 Fax +385 1 6651120

OTP banka d.d.
 IBAN HR624070001100587249
 SWIFT: OTFVHR2X

OIB 78088474349
 PDV ID BR HR179099474349
 MB 2295824
 UBO 080207100

Član uprave: Srstanka Seki
 Trgovski sud u Zagrebu
 temeljni kapital 4.494.800,00 kuna uplaćen u cijelosti
 Šifra djelatnosti 5320

Izvor: Trans Avio Tim d.o.o. interni dokumenti

Prilog 5: Komercijalna faktura

	Infab Corporation 1040 Avenida Acaso Camarillo, CA 93012 Phone: 805-987-5255 Fax: 805-482-8424	Commercial Invoice: 304633 <i>Page 1 of 3</i>
	Invoice To: Iceberg International Trading d.o.o. Maksimirska 50a Zagreb 10000 Croatia Phone: 385 1 2330 949 Fax: 385 1 2330 929	

Invoice To: Iceberg International Trading d.o.o. Maksimirska 50a Zagreb 10000 Croatia Phone: 385 1 2330 949 Fax: 385 1 2330 929	Ship To: Iceberg International Trading d.o.o. Maksimirska 50a Zagreb 10000 Croatia Phone: 385 1 2330 949
Salesperson: Justine Peterson	Ship Date: 5/13/2020 Ship Via: Call Lisa Your Order: Proforma 601353 Our Order: 704203 EXW: CAMARILLO, CA Terms: Pre-pay

Line No.	Order Qty	Part ID/Description	U/M	Ship/BO Qty	Total
1	1.00	L103M-L Rev Revolution Vest & Skirt Lumbar Support Gender: Male Size: Large Skirt Size: Large Core Material: KI-KI Armor Lead Free Protection: 0.50mm Front, 0.25mm Back Outside: 505 - Navy/Black Block Inside: CWR - Revolution Coolwear ***** Selected Options ***** Trim Color: 114 - Black ***** Monogram Instructions ***** Font: BNME - Black Font Color: White "KBC Osijek" above chest pocket	EA	1.00 0.00	\$507.60
2	1.00	REV-TC Rev Revolution Thyroid Collar Size: No Size/One Size Core Material: KI-KI Armor Lead Free Protection: 0.50mm Front Outside: 505 - Navy/Black Block Inside: CWR - Revolution Coolwear ***** Selected Options ***** Trim Color: 114 - Black	EA	1.00 0.00	\$62.10
3	2.00	L103M-S Rev Revolution Vest & Skirt Lumbar Support	EA	2.00 0.00	\$1,015.20

Continued over .../

Prilog 6: Dispozicija

UVOZNIK: Iceberg International trading doo, Zagreb, Maksimirska 50a/ HR52267874404
matični/porezni broj, naziv i mjesto DATUM: 21.5.2020.

Suzana Kauzarić, 01 2330 949 / skauzari@it.hr

Dispozicija za uvoz broj

1. Broj i datum ugovora ili računa: 166414 od 13/05/2020
2. Prodavatelj: INFAB, Camarillo, CA 93012, USA, 805-987-5255, Lisa Garcia
točan naziv i adresa, telefon, e-mail
3. Primatelj: Iceberg International trading doo, Zagreb, Maksimirska 50a
točan naziv i adresa, telefon, e-mail
4. Vrijednost robe iz računa / ugovora: 2.401,00 USD
5. Paritet prema INCOTERMS-u: EXW
6. Trgovački naziv robe i tarifni broj iz Carinske tarife: 40159000 Zaštitna odjeća / pregače 4 kom,
tiroidni štitnici 3 kom
7. Količina robe: bruto kilaža: _____ neto kilaža: 34,47
broj koleta: 2 obujam/dimenzija: _____
8. Mjesto carinjenja: CI Pleso
9. Roba osigurana: NE / DA Relacija: _____ Rizik: _____
osigurana vrijednost: _____ osiguravatelj i broj police: _____
11. Vrsta transporta: Zračni
12. Vrsta carinskog postupka: redovni uvoz
13. Zemlja: - otpreme/izvoza: _____ USA _____
- podrijetla: _____ USA _____
- odredišta: _____ HRVATSKA _____
13. Carinske olakšice (oslobođenja, preferencijali): _____ NEMA _____
14. Vrsta vanjskotrgovinskog posla: _____ REDOVNI UVOZ _____
15. Carinska garancija (izdavatelj i broj): _____ TRANSAVIOTIM _____
16. Carinske i ostale pristojbe plaća: _____ ICEBERG _____

Sukladno članku 18. stavak 1. Carinskog zakona Unije, ova dispozicija je ujedno i ovlaštenje otpremniku TRANSAVIOTIM, OIB 609948272016 _____ da u moje ime i za moj račun može obaviti IZRAVNO zastupanje vezane uz carinjenje gore navedene robe. Izjavljujemo da su nam poznati: "Opći uvjeti poslovanja međunarodnih otpremnika Hrvatske".

PRILOZI: račun prodavatelja, broj:
polica osiguranja: _____

Potpis i žig odgovorne osobe

Prilog 7: Carinska deklaracija str. 1

EUROPSKA ZAJEDNICA				1 DEKLARACIJA		A CARINARNICA ODREDIŠTA		
8 Primjerak za primatelja/uvoznika	2 Podilatelj/izvoznik Br: --- INFAB CORPORATION 1040 Avenida Acaso 93012, Camarillo, CA, US Indikator AEO: 0 - NE		3 Odrasci 001 002		4 Tov.izdaci		A CARINARNICA ODREDIŠTA HR030236 RGP ZRAČNA LUKA 22.05.2020 12:37:48 MRN 20HR030236U0028232	
	8 Primatelj Br: HR52267874404 ICEBERG INTERNATIONAL TRADING d.o.o Horvatovac 90 10000, Zagreb, HR Indikator AEO: 0 - NE		5 Stavke 1		6 Broj koleta 2		7 Referentni broj 2020-0234 z-166414/13.5.2020.	
	14 Deklarant/Zastupnik Br: HR60994872016 [2] TRANS AVIO TIM d.o.o. Fabkovičeva 7 10000, Zagreb, HR Indikator AEO: 0 - NE		9 Osoba odgovorna za financijsko poravnavanje		10 Prva odr. z.		11 Zemlja trg.	
	15 Zemlja otpreme/izvoza Sjedinjene Američke Države		16 Zemlja podrijetla Hrvatska		12 Podaci o vrijednosti		13 ZPP	
	18 Identifikat i nacionalnost prijevoznog sredstva u dolasku QY9614		19 KTR 0		15 Sif. zem. otp./izv. a US b		17 Sif. zem. odred. a HR b	
	21 Identifikat i nacionalnost aktivnog prijevoznog sredstva koje prelazi granicu DE		20 Uvjeti isporuke EXW Camarillo		16 Zemlja odredišta Hrvatska		17 Zemlja odredišta	
	25 Vrsta pr. na gra.		26 Vrsta pr. u unut.		27 Mjesto istovara		22 Valuta i ukupan iznos iz fakture USD 2.401,00	
	28 Financijski i bankovni podaci		23 Tečaj valute 6,96695400		24 Vrsta posla 1 1		28 Financijski i bankovni podaci	
	29 Carinarnica ulaska HR030236		30 Mjesto robe Carinsko sklad.		25 Vrsta pr. na gra.		26 Vrsta pr. u unut.	
	31 Pakiranje i opis robe		32 Br.		33 Tarifna oznaka		34 Sif. zem. podr. a b	
44 Posebne primjedbe (priloženi dokumenti, uvjerenja i dozvole)		44/1 Instrument osiguranja: (J0006) (11002/2019/0209/2/HR60994872016)		35 Bruto masa (kg) 34,400		36 Prefer.		
47 Obračun davanja		48 Odgodeno plaćanje		37 Postupak		38 Neto masa (kg)		
Vrsta		Osnovica		Stopa		Iznos		
A00		B00				1.067,34		
						5.929,23		
Uk. iznos duga:		HRK		6.996,57		R		
Uk. iznos ood. jamstva:		HRK		0,00		R		
50 Glavni obveznik		Br:		Potpis:		C CARINARNICA OTPREME		
51 Predvid. carinarn. provoza (i zemlje)		Zastupan po:		Mjesto i datum:		52 Daiguranje na vrijedi za		
52 Daiguranje na vrijedi za		Sifra i rok završetka postupka:		Razlog nepuñtanja, rok za ispunjenje uvjeta:		53 Odredišna carinarnica (i zemlja)		
J KONTROLA ODREDIŠNE CARINARNICE		Sifra i rok završetka postupka:		Razlog nepuñtanja, rok za ispunjenje uvjeta:		54 Mjesto i datum		
Status: Deklaracija završena		Sifra i rok završetka postupka:		Razlog nepuñtanja, rok za ispunjenje uvjeta:		54 Mjesto i datum Zagreb, 22.05.2020. Potpis, ime i prezime deklaranta/zastupnika: HR60994872016, Nevenka Horvat Nevenka Horvat,		

Izvor: Trans Avio Tim d.o.o. interni dokumenti

Prilog 8: Carinska deklaracija str. 2

EUROPSKA ZAJEDNICA		1 DEKLARACIJA		A CARINARNICA ODREDIŠTA	
8 Primačelj Br: HR52267874404		ICEBERG INTERNATIONAL TRADING d.o.o. Horvatovac 90 10000, Zagreb, HR Indikator AEO: 0 - NE		MRN: 20HR030236U0028232	
2 Pošiljatelj/izvoznik		33 Tarifna oznaka 40159000 00		15 Sif. zem. otp./izv.	
31 Pakiranje i opis robe		32 Br. št. 1		34 Sif. zem. podr. US	
Oznake i brojevi - kontejner (br.) - broj i vrsta (2 CT 61500983452) zaštitne pregače (4 komada), štitnici za štitnjaču (3 komada)		35 Bruto masa (kg) 34,400		36 Prefer. 100	
		37 Postupak 4000		38 Neto masa (kg) 28,500	
		39 Kvota		40 Isprava/prethodni dokument (X 337 030236/440/1091/2020)	
		41 Posebna mjerna jedinica		42 Vrijednost stavke 2.401,00	
		43 MV 1		46 Statistička vrijednost 22.649,57	
44 Posebne primjedbe/priloženi dokumenti/suvjerenja i dozvole		47 Oračun davanja		48 Uk. iznos duga: HRK 6.996,57	
(CV001)(21.346,75) (CV010)(4.619,09) (SV002)(1.302,82) (PV001)(1.302,82) (OST00)(22.05.2020.)(Dispbr.3) (OST00)(20.05.2020.)(RN aviovozarina) (N740)(61500983452) (N380)(166414/13.05.2020.) (N934)(BB/22.05.2020.) (3700)(UP/I-530-01/14-04/02/19.02.2014.) (9010)(BB) (9300)(BB)		Vrsta Osnovica Stopa Iznos		49 Uk. iznos od. jamstva: HRK 0,00	
		400 21.346,75 5 1.067,34			
		800 23.716,9075 25 5.929,23			
2 Pošiljatelj/izvoznik		33 Tarifna oznaka		15 Sif. zem. otp./izv.	
31 Pakiranje i opis robe		32 Br. št.		34 Sif. zem. podr.	
Oznake i brojevi - kontejner (br.) - broj i vrsta		35 Bruto masa (kg)		36 Prefer.	
		37 Postupak		38 Neto masa (kg)	
		39 Kvota		40 Isprava/prethodni dokument	
		41 Posebna mjerna jedinica		42 Vrijednost stavke	
		43 MV		46 Statistička vrijednost	
44 Posebne primjedbe/priloženi dokumenti/suvjerenja i dozvole		47 Oračun davanja		48 Vrsta Osnovica Stopa Iznos	

Izvor: Trans Avio Tim d.o.o. interni dokumenti

Prilog 9: Dostavnica

Trans Avio Tim

Certifikat ISO 9001 2015

Zagreb, 22.05.2020.

DOSTAVNICA

NAŠ ZNAK:	2020-0234		
Vaš ZNAK	INFAB		
CNEE:	ICEBERG		
CONTACT PERSON:			
PRIJEVOZNIK AWB	PCG NO.	DESCRIPTION OF GOODS	BTTO
615-00983452	2	PREGAČA	34,40KG

Zahvaljujemo na suradnji i očekujemo idući zajednički posao!

Ugodan nastavak dana!

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'H' followed by a horizontal line and a vertical stroke.

MZLZ - Zemaljske usluge d.o.o.
Grad Velika Gorica
Ulica Rudolfa Fizira 1
10410 Velika Gorica

MZLZ - Zemaljske usluge d.o.o., Rudolfa Fizira 1, 10410 Velika Gorica, Hrvatska

TRANS AVIO TIM d.o.o.
 PP828
 10001 ZAGREB
 HRVATSKA

Obračunski list R-1

Broj/Datum
 1176117 / 25.05.2020
 Pozicija
 Broj AWB Datum prihvata
 615-00983452 22.05.2020
 Broj koleta Težina
 2 34,400
 Razduženje Datum izlaska robe
 28232 22.05.2020
 Broj sklad.knjige/carinske prijave
 30236/440/1091
 Vaš OIB
 60994872016
 Naš OIB
 52460524732

Valuta HRK

Usluga	Opis	Vrijednost
CX70800	Priprema za uvozno carinjenje	24,24
CX71100	Skl za uob uvoznu robu	13,63
CX70100	Primopredaja u carinsko skladište tipa A	25,38
CX70400	Osiguranje i garancija carini	2,12
CX70200	Pozicioniranje i evidentiranje (CIS)	12,27
CX71500	Razduživanje pošiljke (CIS)	15,15
CX70302	Manipulacija pos robe	43,78
CX20100	Sigurnosna RTG kontrola robe i pošte	20,45
CX20102	Sigurnosna RTG kont. robe i pošte po kg	10,68
CX80100	Manipulativni trošak predaje dokumenata	15,15
Zbir stavaka		182,85
Izlazni porez	25,000 %	182,85
Krajnji iznos		228,56

Referent za obračun
i fakturiranje

Plaćanje s pozivom na gornji broj kod Zagrebačke banke dd, 10000 Zagreb, IBAN HR0623600001102359381, u slučaju kašnjenja zaračunavamo zakonom propisane zatezne kamate.

MZLZ Zemaljske usluge d.o.o.
 Grad Velika Gorica
 Ulica Rudolfa Fizira 1

Lisano u trgovački register kod trgovačkog suda u Zagrebu pod brojem MBS-080851704. Iznos temeljnog kapitala društva 20.000,00 kuna.
 OIB: 52460524732. SWIFT ZABHR2X IBAN HR0623600001102359381

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet prometnih znanosti
10000 Zagreb
Vukelićeva 4

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI I SUGLASNOST

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem kako je ovaj _____ završni rad
isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na
objavljenu literaturu što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem kako nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, niti je prepisan iz
necitiranog rada, te nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem također, kako nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj
visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Svojim potpisom potvrđujem i dajem suglasnost za javnu objavu _____ završnog rada
pod naslovom **Prikaz poslova špedicije u organizaciji zračnog prijevoza robe**

na internetskim stranicama i repozitoriju Fakulteta prometnih znanosti, Digitalnom akademskom
repozitoriju (DAR) pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

U Zagrebu, 9/9/2020

Student/ica:

(potpis)